

PARIISIN SOPIMUS

Tämän sopimuksen osapuolet, jotka

ovat sopimuspuolina ilmastonmuutosta koskevassa Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksessa, jäljempänä “yleissopimus”,

noudattavat toiminnan tehostamista koskevaa Durbanin toimintaohjelmaa, jonka yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssi hyväksyi päätöksellä 1/CP.17 seitsemännessätoista istunnossaan,

pyrkivät yleissopimuksen tavoitteeseen ja pitävät ohjeenaan sen periaatteita, kuten tasaveroisuuden ja yhteisen mutta eriytyneen vastuunsa sekä omien valmiuksiensa periaatteita, ottaen huomioon erilaiset kansalliset olosuhteet,

tiedostavat, että ilmastonmuutoksen pakottavaan uhkaan on vastattava tehokkaasti ja edistyksellisesti parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon pohjalta,

tiedostavat myös kehitysmääosapuolten, varsinkin ilmastonmuutoksen haittavaikutuksille erityisen alttiiden maiden, erityistarpeet ja erityisolot yleissopimuksessa määrättyllä tavalla,

ottavat kaikilta osin huomioon vähiten kehittyneiden maiden erityistarpeet ja erityistilanteet, jotka liittyvät rahoitukseen ja teknologian siirtoon,

ovat tietoisia siitä, että ilmastonmuutoksen lisäksi osapuoliin saattavat vaikuttaa myös niiden toimien vaikutukset, joilla ilmastonmuutokseen vastataan,

korostavat, että ilmastonmuutokseen liittyvät toimet, siihen vastaaminen ja vaikutukset liittyvät olennaisesti oikeudenmukaiseen kestäväan kehityksen saavuttamiseen ja köyhyyden poistamiseen,

tiedostavat, että on ensisijaisen tärkeää varmistaa ruokaturva ja lopettaa nälänhätä ja että ruoantuotannon järjestelmät ovat erityisen alttiita ilmastonmuutoksen haittavaikutuksille,

ottavat huomioon, että on ehdottoman tärkeää varmistaa työvoiman oikeudenmukainen siirtyminen ja luoda ihmisarvoista työtä sekä hyvälaatuisia työpaikkoja kansallisesti määriteltävien ensisijaisten kehitystavoitteiden mukaisesti,

ovat tietoisia siitä, että ilmastonmuutos on koko ihmiskunnan yhteinen huolenaihe, ja katsovat, että osapuolten olisi ilmastonmuutosta käsittelevissä toimissaan kunnioitettava ja edistettävä seuraavia seikkoja ja otettava ne huomioon: ihmisoikeuksiin liittyvät osapuolten velvoitteet, oikeus terveyteen, alkuperäiskansojen, paikallisyhteisöjen, siirtolaisten, lasten, vammaisten henkilöiden ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeudet ja oikeus kehitykseen sekä sukupuolten tasa-arvo, naisten voimaannuttaminen ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus,

tiedostavat, että on tärkeää tilanteen mukaan suojella ja vahvistaa yleissopimuksessa tarkoitettuja kasvihuonekaasujen nieluja ja varastoja,

panevat merkille, että on tärkeää varmistaa kaikkien ekosysteemien, myös valtamerien ekosysteemien, toimintakyvyn säilyminen sekä luonnon monimuotoisuuden suojelu, jotka tietyissä kulttuureissa tunnetaan Äiti Maana, ja panevat merkille, että “ilmasto-oikeudenmukaisuuden” käsite on tärkeä joillekin, kun toimitaan ilmastonmuutoksen käsittelemiseksi,

vahvistavat, että koulutus, yleisölle tiedottaminen, yleisön osallistuminen, yleisön tiedonsaanti ja yhteistyö ovat tärkeitä kaikilla tasoilla tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa,

tiedostavat, että kaikkien julkisen vallan tasojen ja erilaisten toimijoiden on tärkeää osallistua osapuolten kansallisen lainsäädännön mukaisesti ilmastonmuutokseen puuttumiseen,

tiedostavat myös, että kestäväillä elämäntavoilla ja kestäväillä kulutus- ja tuotantotavoilla, joiden suhteen osapuolina olevat kehittyneet maat toimivat edelläkävijöinä, on tärkeä merkitys ilmastonmuutokseen puututtaessa,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Tätä sopimusta sovellettaessa sovelletaan yleissopimuksen 1 artiklassa olevia määritelmiä. Tämän lisäksi

(a) “yleissopimus” tarkoittaa New Yorkissa 9 päivänä toukokuuta 1992 tehtyä ilmastonmuutosta koskevaa Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimusta;

(b) “sopimuspuolten konferenssi” tarkoittaa yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssia;

(c) “osapuoli” tarkoittaa tämän sopimuksen osapuolta.

2 artikla

1. Tämän sopimuksen, jolla tehostetaan yleissopimuksen ja sen tavoitteen täytäntöönpanoa, tavoitteena on vahvistaa maailmanlaajuisia toimia ilmastonmuutoksen uhan torjumiseksi kestävän kehityksen ja köyhyyden poistamispyrkimysten yhteydessä, muun muassa:

(a) pitämällä maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle 2 °C:ssa suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkien toimiin, joilla lämpötilan nousu saataisiin rajattua 1,5 °C:een suhteessa esiteolliseen aikaan tiedostaen, että tämä vähentäisi merkittävästi ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä ja vaikutuksia;

(b) parantamalla kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen haittavaikutuksiin ja kykyä joustavasti mukautua muuttuvaan ilmastoon sekä edistämällä kehitystä kohti alhaisia kasvihuonekaasujen päästöjä tavalla, joka ei uhkaa ruoantuotantoa; ja

(c) sovittamalla rahoitusvirrat johdonmukaisiksi suhteessa vähäpäästöiseen kehityskulkuun ja kehitykseen, jossa joustavasti mukaudutaan muuttuvaan ilmastoon.

2. Tämä sopimus pannaan täytäntöön noudattaen oikeudenmukaisuutta ja yhteisen mutta eriytyneen vastuun sekä omien valmiuksien periaatteita erilaisten kansallisten olosuhteiden mukaisesti.

3 artikla

Kansallisesti määriteltyinä panoksina vastattaessa maailmanlaajuisesti ilmastonmuutokseen kaikki osapuolet toteuttavat 4, 7, 9, 10, 11 ja 13 artiklassa määritellyt kunnianhimoiset pyrkimykset tämän sopimuksen 2 artiklassa määrätyn tarkoituksen saavuttamiseksi ja antavat nämä toimet tiedoksi. Kaikkien osapuolten toimia vahvistetaan ajan myötä, ja samalla tiedostetaan tarve tukea kehitysmaaosapuolia tämän sopimuksen panemiseksi tehokkaasti täytäntöön.

4 artikla

1. Saavuttaakseen 2 artiklassa määrätyn lämpötilaa koskevan pitkän aikavälin tavoitteen osapuolet pyrkivät saavuttamaan maailmanlaajuisen kasvihuonekaasujen päästöjen huipputaso mahdollisimman pian, tietoisina siitä, että huipputaso saavuttaminen vie kauemmin kehitysmaaosapuolilta, sekä tekemään

sen jälkeen nopeat vähennykset parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella, jotta saavutettaisiin tasapaino ihmisen toiminnan aiheuttamien kasvihuonekaasujen päästöjen ja nielujen aikaansaamien poistumien välillä kuluvan vuosisadan jälkipuoliskolla, toimien oikeudenmukaisesti, kestävä kehityksen ja köyhyyden poistamispyrkimysten yhteydessä.

2. Kukin osapuoli laatii ja antaa tiedoksi peräkkäiset kansallisesti määritellyt panoksensa, jotka se aikoo saavuttaa, ja ylläpitää niitä. Osapuolet toteuttavat kansalliset ilmastonmuutoksen hillintätoimet saavuttaakseen panosten tavoitteet.

3. Kunkin osapuolen seuraavassa kansallisesti määritellyssä panoksessa edetään verrattuna osapuolen aiempaan kansallisesti määriteltyyn panokseen, ja tämä seuraava panos vastaa osapuolen korkeinta mahdollista tavoitetasoa, ottaen huomioon osapuolen yhteinen mutta eriytynyt vastuu sekä omat valmiudet erilaisten kansallisten olosuhteiden mukaisesti.

4. Osapuolina olevien kehittyneiden maiden olisi edelleen toimittava edelläkävijöinä sitoutumalla koko taloutensa laajuisiin ehdottomiin päästövähennystavoitteisiin. Kehitysmaaosapuolten olisi edelleen tehostettava hillintäpyrkimyksiään, ja niitä kannustetaan siirtymään vähitellen koko taloutensa laajuisiin päästövähennys- tai -rajoitustavoitteisiin erilaisten kansallisten olosuhteiden mukaisesti.

5. Kehitysmaaosapuolia tuetaan 9, 10 ja 11 artiklan mukaisesti tämän artiklan täytäntöönpanossa tiedostaen, että kehitysmaaosapuolten tehostettu tukeminen mahdollistaa niiden toimien tavoitetason nostamisen.

6. Vähiten kehittyneet maat ja pienet kehittyvät saarivaltiot voivat laatia ja antaa tiedoksi erityisolosuhteitaan vastaavia strategioita, suunnitelmia ja toimintoja, jotka koskevat alhaisiin kasvihuonekaasujen päästöihin johtavaa kehitystä.

7. Ne hillinnän sivuhyödyt, jotka saadaan osapuolten sopeutumistoimista ja/tai suunnitelmista talouden monipuolistamiseksi, voivat osaltaan edistää tämän artiklan mukaisen hillinnän tuloksia.

8. Antaessaan tiedoksi kansallisesti määritellyjä panoksiaan kaikki osapuolet antavat selkeyden, avoimuuden ja ymmärrettävyyden vuoksi tarvittavat tiedot noudattaen päätöstä 1/CP.21 ja mahdollisia asiaa koskevia päätöksiä, jotka tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi on tehnyt.

9. Kukin osapuoli antaa kansallisesti määritellyn panoksensa tiedoksi joka viides vuosi noudattaen päätöstä 1/CP.21 ja mahdollisia asiaa koskevia päätöksiä, jotka tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi on tehnyt, sekä ottaen huomioon 14 artiklassa tarkoitetun maailmanlaajuisen tilannekatsauksen tulokset.

10. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi käsittelee kansallisesti määritelyjen panosten yleisiä aikatauluja ensimmäisessä istunnossaan.

11. Osapuoli voi milloin tahansa tarkistaa voimassa olevia kansallisesti määritellyjä panoksiaan nostaakseen tavoitetasoan, noudattaen tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin hyväksymiä ohjeita.

12. Osapuolten tiedoksi antamat kansallisesti määritellyt panokset merkitään sihteeristön ylläpitämään julkiseen rekisteriin.

13. Osapuolet antavat selvityksen kansallisesti määritellyistä panoksistaan. Antaessaan selvityksen kansallisesti määritellyjä panoksiaan vastaavista ihmisen toiminnan aiheuttamista päästöistä ja poistumista osapuolet edistävät ympäristötavoitteiden loukkaamattomuutta, avoimuutta, tarkkuutta, täydellisyyttä, vertailtavuutta ja johdonmukaisuutta sekä varmistavat kaksinkertaisen laskennan välttämisen noudattaen tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin hyväksymiä ohjeita.

14. Kun osapuolet määrittävät ja toteuttavat kansallisesti määritellyissä panoksissaan hillintätoimia, jotka liittyvät ihmisen toiminnan aiheuttamiin päästöihin ja poistumiin, niiden olisi tilanteen mukaan otettava huomioon olemassa olevat yleissopimukseen perustuvat menetelmät ja ohjeet tämän artiklan 13 kohdan määräysten mukaisesti.

15. Tätä sopimusta täytäntöön pantaessa osapuolet ottavat huomioon niiden osapuolten huolenaiheet, joiden talouksiin ilmastonmuutoksen vastatoimet vaikuttavat eniten. Näitä ovat erityisesti kehitysmaaosapuolet.

16. Ne osapuolet, mukaan lukien alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt ja niiden jäsenvaltiot, jotka ovat tehneet sopimuksen yhteistoiminnasta tämän artiklan 2 kohtaa sovellettaessa, ilmoittavat sihteeristölle kyseisen sopimuksen ehdot, mukaan lukien kullekin osapuolelle osoitettu päästötaso kyseisenä ajanjaksona, samalla, kun ne antavat tiedoksi kansallisesti määritellyt panoksensa. Sihteeristö ilmoittaa puolestaan kyseisen sopimuksen ehdot yleissopimuksen sopimuspuolille ja allekirjoittajille.

17. Kukin 16 kohdassa tarkoitettujen sopimuksen osapuoli vastaa kyseisessä sopimuksessa määrätystä päästötasostaan tämän artiklan 13 ja 14 kohdan sekä 13 ja 15 artiklan mukaisesti.

18. Jos yhdessä toimivat osapuolet toimivat yhdessä sellaisessa alueellisessa taloudellisen yhdentymisen järjestössä, joka on itse tämän sopimuksen osapuolena, ja toimivat yhdessä tämän järjestön kanssa, kukin kyseisen alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön jäsenvaltio erikseen ja yhdessä tällaisen järjestön kanssa vastaa järjestön päästötasosta, joka on määrätty tämän artiklan 16 kohdan mukaisesti tiedoksi annetussa sopimuksessa, tämän artiklan 13 ja 14 kohdan sekä 13 ja 15 artiklan mukaisesti.

19. Kaikkien osapuolten olisi pyrittävä laatimaan ja antamaan tiedoksi pitkän aikavälin kehitysstrategiat alhaisten kasvihuonekaasujen päästöjen saavuttamiseksi, pitäen mielessä 2 artiklan ja ottaen huomioon yhteisen mutta eriytyneen vastuunsa sekä omat valmiutensa erilaisten kansallisten olosuhteiden mukaisesti.

5 artikla

1. Osapuolten tulisi ryhtyä toimiin suojellakseen ja lisätäkseen tilanteen mukaan yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaleen d kohdassa tarkoitettuja kasvihuonekaasujen nieluja ja varastoja, metsät mukaan lukien.

2. Osapuolia kannustetaan ryhtymään toimiin toteuttaakseen ja tukeakseen muun muassa tulosperusteisilla maksuilla nykyistä toimintakehystä, joka on määritelty yleissopimuksen perusteella annetuilla ohjeilla ja päätöksillä seuraavista asioista: menettelytavat ja myönteiset kannustimet, jotka liittyvät toimintaan metsäkadosta ja metsien tilan heikkenemisestä aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi, sekä suojelun, kestävän metsänhoidon ja metsien hiilivarastojen lisäämisen merkitys kehitysmaissa; vaihtoehtoiset menettelytavat, kuten yhteiset hillintä- ja sopeutumistoimien menettelytavat, joilla pyritään yhtenäiseen ja kestävään metsänhoitoon vahvistaen samalla, että on tärkeää edistää tilanteen mukaan näihin menettelytapoihin liittyviä muita kuin hiilensidontaan liittyviä hyötyjä.

6 artikla

1. Osapuolet hyväksyvät sen, että jotkin osapuolet päättävät toimia vapaaehtoisesti yhteistyössä toteuttaessaan kansallisesti määriteltyjä panoksiaan mahdollistaakseen korkeamman tavoitetason hillintä- ja sopeutumistoimilleen sekä edistääkseen kestäväää kehitystä ja ympäristötavoitteiden loukkaamattomuutta.

2. Osallistuessaan vapaaehtoisesti yhteistyömenettelyihin, joihin liittyy hillintätoimien kansainvälisesti siirrettyjen tulosten käyttöä kansallisesti määriteltyjen panosten saavuttamiseen, osapuolet edistävät kestäväää kehitystä ja varmistavat ympäristötavoitteiden loukkaamattomuuden sekä avoimuuden, myös hallinnossa, ja soveltavat vankkaa tilinpitoa varmistaakseen muun muassa kaksinkertaisen laskennan

välttämisen, noudattaen tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin hyväksymiä ohjeita.

3. Hillintätoimien kansainvälisesti siirrettyjen tulosten käyttö tämän sopimuksen mukaisten kansallisesti määriteltyjen panosten saavuttamiseen on vapaaehtoista ja edellyttää osallistuvien osapuolten hyväksyntää.

4. Perustetaan kasvihuonekaasujen päästöjen hillintää edistävä ja kestävä kehitystä tukeva mekanismi, joka toimii tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin alaisena ja ohjauksessa ja jota osapuolet voivat käyttää vapaaehtoisesti. Mekanismia valvoo elin, jonka tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi nimeää, ja mekanismin tarkoituksena on

(a) edistää kasvihuonekaasujen päästöjen hillintää edistämällä samalla kestävä kehitystä;

(b) edistää ja helpottaa osapuolten hyväksymien julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden osallistumista kasvihuonekaasujen päästöjen hillintään;

(c) edistää päästötasojen alentamista isäntämaana toimivassa osapuolivaltiossa, joka hyötyy hillintätoimista näiden johtaessa sellaisiin päästövähennyksiin, joita myös toinen osapuoli voi käyttää saavuttaakseen kansallisesti määritellyt panoksensa; ja

(d) mahdollistaa maailmanlaajuisten päästöjen hillintä kokonaisuutena.

5. Tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitettuun mekanismiin perustuvia päästövähennyksiä ei saa käyttää osoittamiseen, että isäntämaana toimiva osapuoli on saavuttanut kansallisesti määritellyn panoksensa, jos toinen osapuoli käyttää näitä päästövähennyksiä osoittaakseen, että se on saavuttanut kansallisesti määritellyn panoksensa.

6. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi varmistaa, että osa tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitetun mekanismin toiminnan tuloista käytetään hallintokulujen kattamiseen sekä siihen, että ilmastonmuutoksen haittavaikutuksille erityisen alttiina olevia kehitysmaaosapuolia autetaan sopeutumiskulujen maksamisessa.

7. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi hyväksyy tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitetun mekanismin säännöt, toimintatavat ja menettelyt ensimmäisessä istunnossaan.

8. Osapuolet pitävät tärkeänä, että osapuolten käytettävissä on yhtenäiset, kokonaisvaltaiset ja tasapainoiset ei-markkinaehtoiset menettelytavat, joiden avulla ne voivat toteuttaa kansallisesti määritellyt panoksensa kestävä kehityksen ja köyhyyden poistamispyrkimysten yhteydessä, yhteensovitusti ja tehokkaasti, tilanteen mukaan muun muassa hillintä- ja sopeutumistoimilla, rahoituksella, teknologian siirrolla ja valmiuksia vahvistamalla. Näillä menettelytavoilla pyritään

(a) edistämään hillinnän ja sopeutumisen tavoitteita;

(b) tehostamaan julkisen ja yksityisen sektorin osallistumista kansallisesti määriteltyjen panosten toteuttamiseen; ja

(c) parantamaan yhteensovittamisen mahdollisuuksia eri välineiden ja asianomaisten toimielinjärjestelyjen välillä.

9. Määritellään kehys ei-markkinaehtoisille kestävä kehitykseen liittyville menettelytavoille, jotta pystytään edistämään tämän artiklan 8 kohdassa tarkoitettuja ei-markkinaehtoisia menettelytapoja.

7 artikla

1. Osapuolet asettavat maailmanlaajuisen sopeutumistavoitteen tarkoituksenaan parantaa sopeutumiskykyä, vahvistaa kykyä joustavasti mukautua muuttuvaan ilmastoon ja vähentää alttiutta ilmastonmuutokselle, edistääkseen osaltaan kestävästä kehityksestä ja varmistaakseen asianmukaiset sopeutumistoimet 2 artiklassa tarkoitetun lämpötilatavoitteen yhteydessä.
2. Osapuolet tiedostavat, että sopeutuminen on kaikkien kohtaama maailmanlaajuinen haaste, jolla on paikallisia, alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä ulottuvuuksia, ja että sopeutuminen on keskeinen osatekijä ja edistävä tekijä vastattaessa pitkällä aikavälillä maailmanlaajuisesti ilmastonmuutokseen ihmisten, elinkeinojen ja ekosysteemien suojelemiseksi, ottaen huomioon niiden kehitysmaaosapuolten kiireelliset ja välittömät tarpeet, jotka ovat erityisen haavoittuvia ilmastonmuutoksen haittavaikutuksille.
3. Kehitysmaaosapuolten sopeutumispyrkimykset tunnustetaan niiden toimintatapojen mukaisesti, jotka tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi hyväksyy ensimmäisessä istunnossaan.
4. Osapuolet tiedostavat, että nykyinen sopeutumistarve on merkittävä, että hillinnän tason nostaminen voi vähentää tarvetta uusiin sopeutumispyrkimykseen ja että nykyistä suuremmat sopeutumistarpeet voivat merkitä suurempia sopeutumiskuluja.
5. Osapuolet tiedostavat, että sopeutumistoimissa olisi noudatettava maalähtöistä, sukupuolitietoista ja sukupuolten välistä tasa-arvoa tukevaa, osallistavaa ja kaikilta osin avointa menettelyä, ottaen huomioon haavoittuvat ryhmät, yhteisöt ja ekosysteemit, ja että sopeutumistoimien perustana ja ohjeena olisi käytettävä parasta saatavilla olevaa tieteellistä tietoa sekä tilanteen mukaan perimätietoa, alkuperäiskansojen tietoa ja paikallisia tietojärjestelmiä, jotta sopeutuminen saataisiin tarkoituksenmukaisissa tilanteissa sisällytetyksi asianomaisiin sosioekonomisiin sekä ympäristöä koskeviin toimiin ja politiikkaan.
6. Osapuolet tiedostavat, että on tärkeää tukea sopeutumispyrkimyksiä ja tehdä niihin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä sekä ottaa huomioon kehitysmaaosapuolten tarpeet, erityisesti niiden maiden tarpeet, jotka ovat erityisen haavoittuvia ilmastonmuutoksen haittavaikutuksille.
7. Osapuolten olisi vahvistettava yhteistyötään sopeutumistoimien tehostamiseksi, ottaen huomioon Cancúnin sopeutumiskehyksen, muun muassa tarkoituksena
 - (a) jakaa tietoa, hyviä käytäntöjä ja saatuja kokemuksia, tilanteen mukaan myös silloin, kun nämä koskevat sopeutumistoimiin liittyvää tiedettä, suunnittelua, politiikkaa ja toteuttamista;
 - (b) vahvistaa toimielinjärjestelyjä, mukaan lukien yleissopimuksen mukaiset tämän sopimuksen täytäntöönpanoa edistävät järjestelyt, tukeakseen tarvittavan tiedon ja tietämyksen yhdistämistä sekä teknisen tuen ja ohjauksen antamista osapuolille;
 - (c) vahvistaa ilmastoa koskevaa tieteellistä tietoa, mukaan lukien tutkimus, ilmastojärjestelmän järjestelmällinen havainnointi ja ennakkovaroitusjärjestelmät, tuottaen tietoa ilmastopalveluille ja tukien päätöksentekoa;
 - (d) auttaa kehitysmaaosapuolia määrittämään tehokkaat sopeutumiskäytännöt, sopeutumistarpeet, ensisijaiset tavoitteet, sopeutumistoimille ja -pyrkimyksille annettu ja saatu tuki sekä haasteet ja puutteet, edistäen hyviä käytäntöjä; ja
 - (e) parantaa sopeutumistoimien tuloksellisuutta ja kestävyyttä.
8. Yhdistyneiden Kansakuntien erityisjärjestöjä ja -elimiä kannustetaan tukemaan osapuolten pyrkimyksiä toteuttaa tämän artiklan 7 kohdassa tarkoitetut toimet, ottaen huomioon tämän artiklan 5 kohdan määräykset.

9. Kukin osapuoli osallistuu tilanteen mukaan sopeutumisen suunnitteluprosesseihin ja toimien toteuttamiseen, kuten asiaa koskevien suunnitelmien, politiikan ja/tai panostusten kehittämiseen tai tehostamiseen, esimerkiksi seuraavasti:

(a) toteutetaan sopeutumistoimia, -sitoumuksia ja/tai -pyrkimyksiä;

(b) laaditaan ja toteutetaan kansallisia sopeutumissuunnitelmia;

(c) arvioidaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja haavoittuvuutta ilmastonmuutokselle tarkoituksena laatia kansallisesti määritellyt ensisijaiset toimet, ottaen huomioon ilmastonmuutokselle haavoittuvat ihmisryhmät, paikat ja ekosysteemit;

(d) seurataan ja arvioidaan sopeutumissuunnitelmia, -politiikkaa, -ohjelmia ja -toimia sekä opitaan niistä; ja

(e) vahvistetaan sosioekonomisten ja ekologisten järjestelmien kykyä joustavasti mukautua muuttuvaan ilmastoon, muun muassa monipuolistamalla taloutta ja hallinnoimalla luonnonvaroja kestävästi.

10. Kunkin osapuolen olisi tilanteen mukaan annettava ja määräajoin ajantasaistettava sopeutumista koskeva tiedonanto, joka voi sisältää osapuolen ensisijaiset tavoitteet, toteuttamis- ja tukitarpeet sekä suunnitelmat ja toimet, aiheuttamatta lisää taakkaa kehitysmaaosapuolille.

11. Tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitettu sopeutumista koskeva tiedonanto tilanteen mukaan annetaan ja ajantasaistetaan määräajoin muiden tiedonantojen tai asiakirjojen osana tai yhteydessä, kuten kansallisessa sopeutumissuunnitelmassa, 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa kansallisesti määritellyssä panoksessa ja/tai kansallisessa tiedonannossa.

12. Tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitettujen sopeutumista koskevien tiedonantojen tallennetaan sihteeristön pitämään julkiseen rekisteriin.

13. Kehitysmaaosapuolille annetaan 9, 10 ja 11 artiklan määräysten mukaisesti jatkuvaa ja lisättyä kansainvälistä tukea tämän artiklan 7, 9, 10 ja 11 kohdan täytäntöön panemiseksi.

14. Jäljempänä 14 artiklassa tarkoitettussa maailmanlaajuisessa tilannekatsauksessa muun muassa

(a) otetaan huomioon kehitysmaaosapuolten sopeutumispyrkimykset;

(b) parannetaan sopeutumistoimien toteuttamista ottaen huomioon tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitettu sopeutumista koskeva tiedonanto;

(c) tarkastellaan sopeutumistoimien ja niille annetun tuen riittävyyttä ja tuloksellisuutta; ja

(d) tarkastellaan, miten tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen maailmanlaajuisen sopeutumistavoitteen saavuttamisessa on yleisesti edistytty.

8 artikla

1. Osapuolet tiedostavat, että on tärkeää ehkäistä, minimoida ja käsitellä ilmastonmuutoksen haittavaikutuksiin, kuten äärimmäisiin sääilmiöihin ja hitaasti eteneviin ilmiöihin, liittyvät menetykset ja vahingot, ja että kestäväällä kehityksellä on vaikutusta vähennettäessä menetysten ja vahinkojen vaaraa.

2. Ilmastonmuutoksen vaikutuksista aiheutuvia menetyksiä ja vahinkoja käsittelevä Varsovan kansainvälinen mekanismi toimii tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin alaisena ja ohjaamana, ja mekanismia voidaan parantaa ja vahvistaa siten kuin tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi päättää.

3. Osapuolten olisi parannettava tietämystä, toimintaa ja tukea, joka liittyy ilmastonmuutoksen haittavaikutuksiin liittyviin menetyksiin ja vahinkoihin, muun muassa Varsovan kansainvälisen mekanismin avulla, tilanteen mukaan yhteistoiminnan ja tukitoimien pohjalta.

4. Tämän mukaisesti yhteistyötä ja tukitoimia tietämyksen, toiminnan ja tuen parantamiseksi voidaan toteuttaa seuraavilla aloilla:

(a) ennakkovaroitusjärjestelmät;

(b) hätävalmius;

(c) hitaasti etenevät ilmiöt;

(d) tapahtumat, joihin voi liittyä peruuttamattomia ja pysyviä menetyksiä ja vahinkoja;

(e) kattava riskinarviointi ja -hallinta;

(f) vahinkovakuutusjärjestelyt, riskipoolit ilmatoriskiiä varten ja muut vakuutusratkaisut;

(g) muut kuin taloudelliset menetykset; ja

(h) yhteisöjen, elinkeinojen ja ekosysteemien kyky joustavasti mukautua muuttuvaan ilmastoon.

5. Varsovan kansainvälinen mekanismi toimii yhteistyössä olemassa olevien tähän sopimukseen perustuvien elinten ja asiantuntijaryhmien kanssa sekä sellaisten sopimuksen ulkopuolisten organisaatioiden ja asiantuntijaelinten kanssa, joita asia koskee.

9 artikla

1. Osapuolina olevat kehittyneet maat tarjoavat rahoitusta avustukseen kehitysmaaosapuolia sekä ilmastonmuutoksen hillinnässä että siihen sopeutumisessa jatkoksi niiden nykyisille yleissopimukseen perustuville velvoitteille.

2. Muita osapuolia kannustetaan antamaan tai jatkamaan tällaista tukea vapaaehtoisesti.

3. Osapuolina olevien kehittyneiden maiden olisi maailmanlaajuisissa pyrkimyksissä edelleen toimittava edelläkävijöinä, kun saatetaan käyttöön ilmatorahoitusta useista erilaisista lähteistä, välineistä ja kanavista, ja tällöin niiden olisi otettava huomioon merkitykseltään keskeinen julkinen rahoitus, joka voi perustua useisiin erilaisiin toimiin, kuten maalähtöisten strategioiden tukemiseen, ja kiinnitettävä huomiota kehitysmaaosapuolten tarpeisiin ja ensisijaisiin tavoitteisiin. Tässä ilmatorahoituksen käyttöön saattamisessa olisi edettävä aiempia toimia pidemmälle.

4. Lisättäessä käytettävää rahoitusta olisi pyrittävä saavuttamaan tasapaino sopeutumisen ja hillinnän välillä ja otettava huomioon maalähtöiset strategiat sekä kehitysmaaosapuolten ja varsinkin niiden kyseisten kehitysmaiden, kuten vähiten kehittyneiden maiden ja pienten kehittyvien saarivaltioiden, tarpeet ja ensisijaiset tavoitteet, jotka ovat erityisen haavoittuvia ilmastonmuutoksen haittavaikutuksille ja joiden valmiudet ovat huomattavan rajoittuneet, ja tällöin olisi otettava huomioon tarve saada julkista ja avustuksiin perustuvaa rahoitusta sopeutumista varten.

5. Osapuolina olevat kehittyneet maat antavat joka toinen vuosi tiedoksi tilanteen mukaan määrälliset ja laadulliset tämän artiklan 1 ja 3 kohtaan liittyvät suuntaa antavat tiedot, kuten saatavilla olevat tiedot kehitysmaaosapuolille annettavan julkisen rahoituksen suunnitellusta tasosta. Muita rahoitusta antavia osapuolia kannustetaan antamaan tällaiset tiedot vapaaehtoisesti joka toinen vuosi.

6. Sopimuksen 14 artiklassa tarkoitettussa maailmanlaajuisessa tilannekatsauksessa otetaan huomioon osapuolina olevien kehittyneiden maiden ja/tai sopimukseen perustuvien elinten antamat merkitykselliset tiedot ilmastorahoitukseen liittyvistä pyrkimyksistä.

7. Osapuolina olevat kehittyneet maat antavat avoimet ja yhdenmukaiset tiedot kehitysmaaosapuolille annetusta ja julkisilla toimilla käyttöön saatetusta tuesta joka toinen vuosi, noudattaen niitä toimintatapoja, menettelyjä ja ohjeita, jotka tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi hyväksyy ensimmäisessä istunnossaan siten kuin 13 artiklan 13 kohdassa määrätään. Myös muita osapuolia kannustetaan tekemään samoin.

8. Yleissopimuksen rahoitusjärjestelmä, mukaan lukien sen toiminnasta vastaavat yksiköt, toimii tämän sopimuksen rahoitusmekanismina.

9. Tämän sopimuksen täytäntöönpanossa avustavat toimielimet, mukaan lukien yleissopimukseen perustuvan rahoitusmekanismin toiminnasta vastaavat yksiköt, pyrkivät varmistamaan rahoituksen tehokkaan saannin kehitysmaaosapuolille, erityisesti vähiten kehittyneille maille ja pienille kehittyville saarivaltioille, näiden kansallisten ilmastostrategioiden ja -suunnitelmien yhteydessä, soveltamalla yksinkertaistettuja hyväksymismenettelyjä ja tehostamalla näiden maiden valmiuden tukemista.

10 artikla

1. Osapuolilla on yhteinen pitkän aikavälin visio siitä, että on tärkeää toteuttaa teknologian kehittämistä ja siirtoa kaikilta osin, jotta voidaan parantaa kykyä sietää ilmastonmuutosta ja vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä.

2. Osapuolet vahvistavat teknologian kehittämiseen ja siirtoon liittyvää yhteistoimintaansa ottaen huomioon, että teknologia on tärkeää tämän sopimuksen mukaisten hillintä- ja sopeutumistoimien toteuttamiseksi, sekä tietoisina nykyisistä pyrkimyksistä hyödyntää ja levittää teknologiaa.

3. Yleissopimuksen nojalla perustettu teknologiamekanismi edistää tämän sopimuksen täytäntöönpanoa.

4. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun pitkän aikavälin vision saavuttamiseksi perustetaan teknologiakehitys ohjaamaan yleisesti teknologiamekanismin toimintaa, jolla edistetään ja helpotetaan teknologian kehittämistä ja siirtoa koskevien toimien tehostamista tämän sopimuksen täytäntöönpanon tukemiseksi.

5. On ratkaisevan tärkeää jouduttaa, edistää ja mahdollistaa innovaatioita, jotta ilmastonmuutokseen voidaan vastata maailmanlaajuisesti ja tehokkaasti pitkällä aikavälillä ja jotta pystytään edistämään talouskasvua ja kestäväää kehitystä. Näitä pyrkimyksiä tuetaan tilanteen mukaan muun muassa teknologiamekanismin avulla ja yleissopimukseen perustuvan rahoitusmekanismin rahoituksella, jotta saadaan aikaan tutkimusta ja kehitystä koskevia yhteistyöratkaisuja ja pystytään helpottamaan kehitysmaaosapuolten pääsyä teknologiaan, erityisesti teknologian elinkaaren varhaisessa vaiheessa.

6. Kehitysmaaosapuolille annetaan tukea, kuten rahoitustukea, tämän artiklan täytäntöön panemiseksi, muun muassa teknologian kehittämistä ja siirtoa koskevan yhteistoiminnan vahvistamiseksi teknologian elinkaaren eri vaiheissa, jotta saavutetaan tasapaino hillintä- ja sopeutumistoimien tuen välillä. Sopimuksen 14 artiklassa tarkoitettussa maailmanlaajuisessa tilannekatsauksessa otetaan huomioon käytettävissä olevat tiedot pyrkimyksistä, jotka liittyvät kehitysmaaosapuolille annettuun teknologian kehittämisen ja siirron tukeen.

11 artikla

1. Tähän sopimukseen perustuvalla toimintavalmiuksien vahvistamisella tulisi parantaa kehitysmaaosapuolten, erityisesti valmiuksiltaan heikoimpien maiden, kuten vähiten kehittyneiden maiden, ja ilmastonmuutoksen hättävaiikutuksille alttiimpien maiden, kuten pienten kehittyvien saarivaltioiden, valmiuksia ja kykyä tehokkaasiin ilmastonmuutokseen liittyviin toimiin, muun muassa

toteutettaessa sopeutumis- ja hillintätoimia. Valmiuksien vahvistamisen tulisi edistää teknologian kehittämistä, levittämistä ja hyödyntämistä, ilmatorahoituksen saantia, asiaankuuluvaa koulutusta ja yleisölle tiedottamista, sekä avointa, oikea-aikaista ja täsmällistä tietojen antamista.

2. Valmiuksien vahvistamisen tulisi olla maalähtöistä sekä lähtökohtaisesti vastattava osapuolten kansallisiin tarpeisiin, ja sen olisi edistettävä osapuolten, erityisesti kehitysmaaosapuolten, maatason omistajuutta niin kansallisella, alueellisella kuin paikallisella tasolla. Valmiuksia vahvistettaessa olisi otettava huomioon saadut kokemukset, myös yleissopimuksen valmiuksien vahvistamistoimista, ja valmiuksien vahvistamisen tulisi olla tehokas, kaikki toimet kattava, osallistava ja uusiutuva prosessi, joka on sukupuolitietoinen ja tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.

3. Kaikkien osapuolten tulisi toimia yhteistyössä parantaakseen kehitysmaaosapuolten valmiuksia panna tämä sopimus täytäntöön. Osapuolina olevien kehittyneiden maiden tulisi tehostaa tukea kehitysmaaosapuolten valmiuksien vahvistamistoimissa.

4. Kaikki osapuolet, jotka vahvistavat kehitysmaaosapuolten valmiuksia panna tämä sopimus täytäntöön, muun muassa alueellisilla, kahdenvälisillä ja monenvälisillä menettelytavoilla, antavat säännöllisesti tiedoksi nämä valmiuksien vahvistamistoiminnat tai -toimet. Kehitysmaaosapuolten tulisi antaa säännöllisesti tiedot siitä, miten on edistytty valmiuksien vahvistamista koskevien suunnitelmien, politiikan, toimintojen tai järjestelyjen toteuttamisessa tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi.

5. Toimintavalmiuksien vahvistamistoimintaa tehostetaan asianmukaisilla toimielinjärjestelyillä, joilla tuetaan tämän sopimuksen täytäntöönpanoa, mukaan lukien yleissopimuksen alaiset asiaan liittyvät toimielinjärjestelyt, jotka edistävät tämän sopimuksen täytäntöönpanoa. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi käsittelee ensimmäiset toimielinjärjestelyt valmiuksien vahvistamiseksi ja hyväksyy niitä koskevan päätöksen ensimmäisessä istunnossaan.

12 artikla

Osapuolet toimivat yhteistyössä, silloin kun se on tarkoituksenmukaista, toteuttaessaan toimia, joilla tehostetaan ilmastonmuutosta koskevaa kasvatusta ja koulutusta, yleistä tietoisuutta, yleisön osallistumista ja yleisön tiedonsaantia, tiedostaen, että nämä toimet ovat tärkeitä tähän sopimukseen perustuvan toiminnan tehostamiseksi.

13 artikla

1. Perustetaan keskinäisen luottamuksen lisäämiseksi ja tehokkaan täytäntöönpanon edistämiseksi tehostetut toiminnan ja tuen avoimuuspuitteet, jotka ovat rakenteeltaan joustavat, joissa otetaan huomioon osapuolten valmiuksien erilaisuus ja jotka perustuvat yhteisiin kokemuksiin.

2. Avoimuuspuitteet mahdollistavat joustavuuden tämän artiklan määräysten täytäntöönpanossa niille kehitysmaaosapuolille, jotka valmiuksiensa vuoksi tarvitsevat joustavuutta. Tämä joustavuus otetaan huomioon tämän artiklan 13 kohdassa tarkoitetuissa toimintatavoissa, menettelyissä ja ohjeissa.

3. Avoimuuspuitteet perustuvat yleissopimuksen mukaisiin avoimuusjärjestelyihin ja tehostavat niitä ottaen huomioon vähiten kehittyneiden maiden ja pienten kehittyvien saarivaltioiden erityisolosuhteet. Avoimuuspuitteita toteutettaessa tarjotaan tukea ja noudatetaan puuttumattomuutta ja rankaisemattomuutta sekä kunnioitetaan kansallista täysivaltaisuutta ja vältetään kohtuuttoman taakan aiheuttamista osapuolille.

4. Yleissopimukseen perustuvat avoimuusjärjestelyt, kuten kansalliset tiedonannot, joka toinen vuosi annettavat selonteot ja joka toinen vuosi annettavat ajantasaistetut selonteot, kansainväliset arvioinnit ja tarkistukset sekä kansainväliset neuvottelut ja analyysit, kuuluvat niihin kokemuksiin, joita hyödynnetään kehitettäessä tämän artiklan 13 kohdassa tarkoitettuja toimintatapoja, menettelyjä ja ohjeita.

5. Toiminnan avoimuuspuitteiden tarkoituksena on antaa selvä käsitys ilmastonmuutosta koskevista toimista yleissopimuksen 2 artiklassa määrätyn yleissopimuksen tavoitteen kannalta, muun muassa selvittämällä ja seuraamalla edistymistä 4 artiklan mukaisten osapuolten yksilöllisten kansallisesti määriteltyjen panosten saavuttamisessa ja 7 artiklan mukaisissa osapuolten sopeutumistoimissa, mukaan lukien hyvät käytännöt, ensisijaiset tavoitteet, tarpeet ja puutteet, jotta saadaan tietoa 14 artiklan mukaista maailmanlaajuista tilannekatsausta varten.

6. Tuen avoimuuspuitteiden tarkoituksena on antaa selvä käsitys siitä tuesta, jota asianomaiset yksittäiset osapuolet antavat ja saavat 4, 7, 9, 10 ja 11 artiklan mukaisten ilmastonmuutosta koskevien toimien yhteydessä, sekä mahdollisuuksien mukaan antaa kattava yleiskuva kaikesta annettavasta rahallisesta tuesta, jotta saadaan tietoa 14 artiklan mukaista maailmanlaajuista tilannekatsausta varten.

7. Kukin osapuoli antaa säännöllisesti seuraavat tiedot:

(a) ihmisen toiminnan aiheuttamia kasvihuonekaasujen päästöjä ja nielujen aikaansaamia poistumia koskeva kansallinen selvitys, joka on laadittu hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) hyväksymillä hyviin käytäntöihin perustuvilla menetelmillä, joista tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi on sopinut; ja

(b) tiedot, jotka tarvitaan seurattaessa, miten osapuoli on edistynyt 4 artiklan mukaisen kansallisesti määritellyn panoksensa toteuttamisessa ja saavuttamisessa.

8. Kunkin osapuolen olisi myös tilanteen mukaan annettava tietoja ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja 7 artiklan mukaisesta sopeutumisesta.

9. Osapuolina olevat kehittyneet maat antavat, ja muiden tukea antavien osapuolten olisi annettava, tietoja rahoitukseen, teknologian siirtoon ja valmiuksien vahvistamiseen liittyvästä tuesta, jota on annettu kehitysmaaosapuolille 9, 10 ja 11 artiklan mukaisesti.

10. Kehitysmaaosapuolten olisi annettava tietoja tarvitsemastaan ja saamastaan 9, 10 ja 11 artiklan mukaisesta rahoitukseen, teknologian siirtoon ja valmiuksien vahvistamiseen liittyvästä tuesta.

11. Asiantuntijat tarkastelevat teknisesti kunkin osapuolen tämän artiklan 7 ja 9 kohdan perusteella antamia tietoja päätöksen 1/CP.21 mukaisesti. Niitä kehitysmaaosapuolia, jotka valmiuksiensa perusteella tarvitsevat apua valmiuksiensa vahvistamisen tarpeiden määrittämisessä, autetaan tarkastelun yhteydessä määrittämään nämä tarpeet. Lisäksi kukin osapuoli osallistuu tukea tarjoavaan monenväliseen tarkasteluun siitä, miten osapuoli on edistynyt 9 artiklan mukaisissa pyrkimyksissä ja kansallisesti määritellyn panoksensa toteuttamisessa ja saavuttamisessa.

12. Tämän kohdan mukaisessa teknisessä asiantuntijatarkastelussa tarkastellaan tilanteen mukaan osapuolen antamaa tukea ja sitä, miten osapuoli on toteuttanut ja saavuttanut kansallisesti määritellyn panoksensa. Lisäksi tarkastelussa määritetään ne alueet, joilla osapuolen on kehitettävä toimintaansa, ja tarkastellaan tietojen yhdenmukaisuutta tämän artiklan 13 kohdassa tarkoitettujen toimintatapojen, menettelyjen ja ohjeiden kanssa, ottaen huomioon osapuolille tämän artiklan 2 kohdassa sallittu joustavuus. Tarkastelussa kiinnitetään erityistä huomiota kunkin kehitysmaaosapuolen kansallisiin valmiuksiin ja olosuhteisiin.

13. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi hyväksyy ensimmäisessä istunnossaan toiminnan ja tuen avoimuutta tilanteen mukaan koskevat yhteiset toimintatavat, menettelyt ja ohjeet yleissopimuksen mukaisista avoimuusjärjestelyistä saatujen kokemusten perusteella ja täsmentäen tämän artiklan määräyksiä.

14. Kehitysmaille annetaan tukea tämän artiklan täytäntöön panemiseksi.

15. Tukea annetaan myös kehitysmaaosapuolten avoimuuteen liittyvien valmiuksien jatkuvaan vahvistamiseen.

14 artikla

1. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi tarkastelee tämän sopimuksen täytäntöönpanoa määräajoin arvioidakseen, miten sopimuksen tarkoituksen ja sen pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisessa on yhteisesti edistytty (“maailmanlaajuinen tilannekatsaus”). Konferenssi suorittaa tarkastelun kattavasti ja tarjoten tukea, ottaen huomioon hillinnän, sopeutumisen sekä toteuttamis- ja tukikeinot, sekä toimien oikeudenmukaisesti ja parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella.

2. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi tekee ensimmäisen maailmanlaajuisen tilannekatsauksen vuonna 2023 ja sen jälkeen joka viides vuosi, jollei tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi toisin päättä.

3. Osapuolet ottavat huomioon maailmanlaajuisen tilannekatsauksen tuloksen ajantasaistaessaan ja tehostaessaan kansallisesti päätettävällä tavalla tämän sopimuksen asianomaisten määräysten mukaisia toimiaan ja tukeaan sekä tehostaessaan ilmastotoimiin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä.

15 artikla

1. Perustetaan mekanismi helpottamaan tämän sopimuksen määräysten täytäntöönpanoa ja edistämään niiden noudattamista.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu järjestelmä muodostuu komiteasta, joka koostuu asiantuntijoista ja toimii tukea tarjoten, avoimesti, ilman vastakkainasetteluja ja rankaisemattomasti. Komitea kiinnittää erityistä huomiota kunkin osapuolen kansallisiin valmiuksiin ja olosuhteisiin.

3. Komitea toimii niiden toimintatapojen ja menettelyjen mukaisesti, jotka tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi hyväksyy ensimmäisessä istunnossaan, ja antaa vuosittain selonteon tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivalle sopimuspuolten konferenssille.

16 artikla

1. Yleissopimuksen ylimpänä päättävänä elimenä toimiva sopimuspuolten konferenssi toimii tämän sopimuksen osapuolten kokouksena.

2. Ne yleissopimuksen sopimuspuolet, jotka eivät ole tämän sopimuksen osapuolina, voivat osallistua tarkkailijoina tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin istunnon työskentelyyn. Kun sopimuspuolten konferenssi toimii tämän sopimuksen osapuolten kokouksena, tähän sopimukseen perustuvaan päätöksentekoon osallistuvat ainoastaan tämän sopimuksen osapuolet.

3. Kun sopimuspuolten konferenssi toimii tämän sopimuksen osapuolten kokouksena, sellainen sopimuspuolten konferenssin puheenjohtajiston jäsen, joka edustaa yleissopimuksen sopimuspuolta, joka ei kyseisenä ajankohtana ole tämän sopimuksen osapuolena, korvataan tämän sopimuksen osapuolten keskuudestaan valitsemalla ylimääräisellä jäsenellä.

4. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi arvioi säännöllisesti tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja tekee toimivaltansa puitteissa tarvittavat päätökset edistääkseen sopimuksen tehokasta täytäntöönpanoa. Konferenssi suorittaa sille tässä sopimuksessa osoitetut tehtävät ja

(a) perustaa sellaiset avustavat toimielimet, jotka se katsoo tarvittavan tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi; ja

(b) suorittaa sellaisia muita tehtäviä, joita voidaan tarvita tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi.

5. Sopimuspuolten konferenssin työjärjestyistä ja yleissopimuksen mukaisia rahoitusmenettelyjä sovelletaan soveltuvin osin tähän sopimukseen, jollei tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi yksimielisesti toisin päätä.

6. Sihteeristö kutsuu koolle tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin ensimmäisen istunnon ensimmäisen sellaisen sopimuspuolten konferenssin istunnon yhteydessä, joka pidetään tämän sopimuksen voimaantumisen jälkeen. Myöhemmät tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin varsinaiset istunnot pidetään sopimuspuolten konferenssin varsinaisten istuntojen yhteydessä, jollei tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi toisin päätä.

7. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin ylimääräiset istunnot pidetään sellaisina muina ajankohtina, jolloin tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi katsoo ne tarpeellisiksi, tai osapuolen kirjallisesta pyynnöstä, edellyttäen, että kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun sihteeristö on antanut pyynnön tiedoksi osapuolille, vähintään kolmasosa osapuolista tukee pyyntöä.

8. Yhdistyneet Kansakunnat ja sen erityisjärjestöt ja Kansainvälinen atomienergiajärjestö sekä niiden jäsen- tai tarkkailijavaltiot, jotka eivät ole yleissopimuksen sopimuspuolia, voivat olla edustettuina tarkkailijoina tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin istunnoissa. Mikä tahansa kansallinen tai kansainvälinen, hallitusten välinen tai muu kuin hallitusten välinen elin tai järjestö, jonka toimiala käsittää tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita ja joka on ilmoittanut sihteeristölle tahtovansa olla edustettuna tarkkailijana tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin istunnossa, voidaan hyväksyä tarkkailijaksi, jollei vähintään kolmasosa läsnä olevista osapuolista vastusta sitä. Tarkkailijoiden hyväksymiseen ja osallistumiseen sovelletaan tämän artiklan 5 kohdassa tarkoitettua työjärjestyistä.

17 artikla

1. Yleissopimuksen 8 artiklalla perustettu sihteeristö toimii tämän sopimuksen sihteeristönä.
2. Yleissopimuksen 8 artiklan 2 kappaletta, joka koskee sihteeristön tehtäviä, ja yleissopimuksen 8 artiklan 3 kappaletta, joka koskee sihteeristön toimintaan liittyviä järjestelyjä, sovelletaan soveltuvin osin tähän sopimukseen. Sihteeristö hoitaa lisäksi sille tämän sopimuksen mukaisesti annettavia ja tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin antamia tehtäviä.

18 artikla

1. Yleissopimuksen 9 ja 10 artiklan mukaisesti perustetut avustava toimielin tieteellistä ja teknologista neuvontaa varten ja avustava toimielin täytäntöönpanoa varten toimivat vastaavasti tämän sopimuksen avustavana toimielimenä tieteellistä ja teknologista neuvontaa varten ja avustavana toimielimenä täytäntöönpanoa varten. Näiden kahden toimielimen toimintaa koskevia yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin tähän sopimukseen. Tieteellistä ja teknologista neuvontaa varten perustetun avustavan toimielimen ja täytäntöönpanoa varten perustetun avustavan toimielimen tätä sopimusta koskevien kokousten istunnot pidetään vastaavien yleissopimusta koskevien kokousten yhteydessä.
2. Yleissopimuksen sopimuspuolet, jotka eivät ole tämän sopimuksen osapuolina, voivat osallistua tarkkailijoina avustavien toimielinten kokousten työskentelyyn. Kun avustavat toimielimet toimivat tämän sopimuksen avustavina toimieliminä, tähän sopimukseen perustuvaan päätöksentekoon osallistuvat ainoastaan tämän sopimuksen osapuolet.
3. Kun yleissopimuksen 9 ja 10 artiklalla perustetut avustavat toimielimet suorittavat tätä sopimusta koskeviin asioihin liittyviä tehtäviään, sellainen avustavan toimielimen puheenjohtajiston jäsen, joka edustaa yleissopimuksen sopimuspuolta, joka ei kyseisenä ajankohtana ole tämän sopimuksen osapuolena, korvataan tämän sopimuksen osapuolten keskuudestaan valitsemalla ylimääräisellä jäsenellä.

19 artikla

1. Muut kuin tässä sopimuksessa tarkoitettut yleissopimuksella tai sen nojalla perustetut avustavat toimielimet tai muut toimielinjärjestelyt avustavat tämän sopimuksen täytäntöönpanossa tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimivan sopimuspuolten konferenssin päätöksellä. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi määrää tarkemmin näiden avustavien toimielinten tai järjestelyjen tehtävistä.
2. Tämän sopimuksen osapuolten kokouksena toimiva sopimuspuolten konferenssi voi antaa näille avustaville toimielimille ja toimielinjärjestelyille lisäohjeita.

20 artikla

1. Tämä sopimus on avoinna allekirjoittamista varten valtioille ja alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille, jotka ovat yleissopimuksen sopimuspuolina, ja ne ratifioivat tai hyväksyvät sopimuksen. Sopimus on avoinna allekirjoittamista varten Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa 22 päivästä huhtikuuta 2016 alkaen 21päivään huhtikuuta 2017 saakka. Sen jälkeen sopimus on avoinna liittymistä varten alkaen seuraavasta päivästä sen päivän jälkeen, jona se lakkaa olemasta avoinna allekirjoittamista varten. Ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.
2. Alueellista taloudellisen yhdentymisen järjestöä, joka tulee tämän sopimuksen osapuoleksi minkään jäsenvaltionsa olematta sopimuksen osapuolena, sitovat kaikki tämän sopimuksen mukaiset velvoitteet. Jos alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön jäsenvaltioista yksi tai useampi on tämän sopimuksen osapuolena, järjestö ja sen jäsenvaltiot sopivat kunkin vastuista tämän sopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Tällöin järjestöllä ja sen jäsenvaltioilla ei ole oikeutta käyttää tämän sopimuksen mukaisia oikeuksia samanaikaisesti.
3. Alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt antavat ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjoissaan selityksen toimivaltansa laajuudesta tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Lisäksi nämä järjestöt ilmoittavat tallettajalle, joka ilmoittaa puolestaan osapuolille, järjestöjen toimivallan laajuuden olennaisista muutoksista.

21 artikla

1. Tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona vähintään 55 yleissopimuksen sopimuspuolta, jotka edustavat yhteensä vähintään arvioitua 55:tä prosenttia maailmanlaajuisista kasvihuonekaasujen päästöistä, on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.
2. Ainoastaan tämän artiklan 1 kohtaa sovellettaessa "maailmanlaajuiset kasvihuonekaasujen päästöt" tarkoittaa ajantasaisinta päästömäärää, joka on ilmoitettu sinä päivänä tai ennen sitä päivää, jona yleissopimuksen sopimuspuolet ovat tehneet tämän sopimuksen.
3. Sellaisen valtion tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän sopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun tämän artiklan 1 kohdassa määrätyt sopimuksen voimaantulon edellytykset ovat täyttyneet, tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona tämä valtio tai alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.
4. Tämän artiklan 1 kohtaa sovellettaessa alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamaa asiakirjaa ei oteta huomioon sen jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lisäksi.

22 artikla

Yleissopimuksen 15 artiklan määräyksiä yleissopimuksen muutosten hyväksymisestä sovelletaan soveltuvin osin tähän sopimukseen.

23 artikla

1. Yleissopimuksen 16 artiklan määräyksiä yleissopimuksen liitteiden hyväksymisestä ja muuttamisesta sovelletaan soveltuvin osin tähän sopimukseen.

2. Tämän sopimuksen liitteet ovat sopimuksen erottamaton osa, ja jollei nimenomaisesti toisin määrätä, viittaus tähän sopimukseen on samalla viittaus sen liitteisiin. Liitteet rajoittuvat luetteloihin, lomakkeisiin ja muuhun kuvailevaan aineistoon, joka on luonteeltaan tieteellistä, teknistä, menettelyllistä tai hallinnollista.

24 artikla

Yleissopimuksen 14 artiklan määräyksiä riitojen ratkaisemisesta sovelletaan soveltuvin osin tähän sopimukseen.

25 artikla

1. Kullakin osapuolella on yksi ääni, jollei tämän artiklan 2 kohdan määräyksistä muuta johdu.

2. Alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt käyttävät toimivaltaansa kuuluvissa asioissa äänioikeuttaan äänimäärällä, joka on yhtä suuri kuin niiden tämän sopimuksen osapuolina olevien jäsenvaltioiden määrä. Tällainen järjestö ei saa käyttää äänioikeuttaan, jos jokin sen jäsenvaltioista käyttää omaa äänioikeuttaan, ja päinvastoin.

26 artikla

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri toimii tämän sopimuksen tallettajana.

27 artikla

Tähän sopimukseen ei voida tehdä varaumia.

28 artikla

1. Osapuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen milloin tahansa kolmen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus on tullut voimaan kyseisen osapuolen osalta, ilmoittamalla asiasta kirjallisesti tallettajalle.

2. Tämä irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut irtisanomista koskevan ilmoituksen, tai myöhempänä ajankohtana, joka voidaan mainita irtisanomista koskevassa ilmoituksessa.

3. Osapuolen, joka irtisanoo yleissopimuksen, katsotaan irtisanoneen myös tämän sopimuksen.

29 artikla

Tämän sopimuksen alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Tehty Pariisissa kahdentenatoista päivänä joulukuuta vuonna kaksituhattaviisitoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.